

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa Z. P.
przeciwko Zespołowi Szkół w B.
o wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 maja 2015 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 10 czerwca 2014 r., sygn. akt V Pa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zwraca pozwanemu wniesioną przez niego odpowiedź na skargę kasacyjną.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. wyrokiem z dnia 10 czerwca 2014 r. oddalił apelację wniesioną przez powódkę Z. P. od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 7 stycznia 2014 r., oddalającego powództwo Z. P. o wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy wytoczone przeciwko pozwanemu Zespołowi Szkół w B.

Powódka Z. P. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 10 czerwca 2014 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 2 k.p.c., art. 210 § 1 k.p.c., art. 224 § 1 k.p.c. w związku

z art. 217 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., a także art. 382 k.p.c. Ponadto powódka podniosła zarzut naruszenia prawa materialnego, to jest art. 20 ust. 1 pkt 2 oraz art. 22 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, które sformułowała w postaci pytań:

(-) czy aneks do umowy o pracę jest prawnie dopuszczalną, w rozumieniu art. 22 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela, formą dokonywania przez dyrektorów placówek oświatowych zmian w wymiarze zatrudnienia nauczycieli zatrudnionych tam na podstawie aktu mianowania oraz, jeśli odpowiedź będzie pozytywna, czy aneks do umowy o pracę jako pozbawiony elementów konkretności, tj. bez wskazania bezpośrednio, czy stanowi jedynie zmianę wymiaru zatrudnienia, może być poczytany jako zmiana statusu nauczyciela z nauczyciela zatrudnionego na podstawie mianowania na nauczyciela zatrudnionego na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony?

(-) czy „zmiana wymiaru zatrudnienia” przedstawiona przez dyrektora szkoły nauczycielowi mianowanemu z uwagi na „zmiany organizacyjne w szkole”, zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt. 2 ustawy Karta Nauczyciela, ma charakter wiążącej propozycji zmian, jeśli jest przedstawiona nauczycielowi bez okazania mu arkusza organizacji i o treści sprzecznej z tym arkuszem, o którym mowa w § 10 ust. 1 Załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. (Dz.U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624) oraz przed zatwierdzeniem tego arkusza przez organ prowadzący szkołę?

(-) czy zgoda wyrażona przez nauczyciela mianowanego w trybie art. 22 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela w związku z obniżeniem jego wymiaru zatrudnienia, zgodnie z zatwierdzanym do dnia 30 maja przez organ prowadzący szkołę arkuszem organizacji, może być podstawą zmiany wymiaru zatrudnienia temu nauczycielowi już po zmianach tego arkusza (po podpisaniu aneksów do arkusza zmieniających liczbę godzin przyznanych poszczególnym nauczycielom), czy też potrzebna jest odrębna zgoda nauczyciela na dokonanie kolejnych zmian wymiaru

jego zatrudnienia (przewidzianych kolejnymi aneksami do arkusza) oraz w jakiej formie zgoda powinna być wyrażona?

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także dodać, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c.

(por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, sformułowane przez skarżącą pytania, nazwane przez nią istotnym zagadnieniem prawnym, nie spełniają tak określonych kryteriów. Przed wszystkim bowiem nie towarzyszy im jakikolwiek wywód prawny, który wykazałby możliwość różnorodnej oceny problemu zawartego w pytaniach. Uzasadnienie skargi kasacyjnej jest natomiast poświęcone wyłącznie jej podstawom. Skarżąca nie wyodrębnia w nim uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Taki sposób wypełnienia obowiązku uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania może być zatem co najwyżej uznany za formalne wypełnienie obowiązku z art. 398⁴ § 2 k.p.c. Nie daje jednak Sądowi

Najwyższemu możliwości poznania i oceny powodów, które - zdaniem skarżącej - przemawiają za poddaniem jej skargi merytorycznemu rozpoznaniu. Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał zaś w swych orzeczeniach, że skarga kasacyjna służy kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Wnoszący skargę kasacyjną obowiązany jest więc do profesjonalnego prawniczego uzasadnienia wskazanej lub wskazanych okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej i to w kontekście okoliczności faktycznych i prawnych tej sprawy, której skarga ta dotyczy. Wniesiona w sprawie skarga, ze względu na opisane wyżej braki, w żaden sposób nie wykazuje natomiast znaczenia jej rozstrzygnięcia dla realizacji tej publicznoprawnej funkcji skargi kasacyjnej, względnie potrzeby ujednolicenia orzecznictwa sądów powszechnych i rozwoju jurysprudencji.

Na marginesie powyższych stwierdzeń Sąd Najwyższy zauważa również, że zupełnie niezrozumiała jest sugestia zawarta w pierwszym pytaniu, jakoby powódce zmieniono status z nauczyciela zatrudnionego na podstawie mianowania na nauczyciela zatrudnionego na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, w istocie bowiem była i pozostała nadal nauczycielem mianowanym.

Dodać też wypada, iż zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, dyrektor szkoły, między innymi, w razie zmian planu nauczania uniemożliwiającego dalsze zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć rozwiązuje z nim stosunek pracy lub, na wniosek nauczyciela, przenosi go w stan nieczynny. Nauczyciel zatrudniony na podstawie mianowania może wyrazić zgodę na ograniczenie zatrudnienia w trybie określonym w art. 22 ust. 2 tej ustawy. Z przepisów tych wynika, że podstawą do rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem w trybie powyższego przepisu nie jest sama zmiana planu nauczania, ale jej skutek w postaci niemożności dalszego zatrudniania nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć.

„Plan nauczania” w rozumieniu art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela jest z kolei dokumentem opracowanym przez dyrektora szkoły, zawierającym podział na poszczególne przedmioty nauczania i zajęcia, organizację pracy szkoły, tygodniowy minimalny wymiar godzin lekcyjnych pozostających do dyspozycji dyrektora i wychowawców oraz wykaz godzin lekcyjnych pozostających do rozdysponowania i podziału pomiędzy nauczycieli wraz z godzinami ponadwymiarowymi. Na tej podstawie ustala się, czy zmiana planu w stosunku do poprzednio realizowanego uniemożliwia dalsze zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć z uwzględnieniem kwalifikacji i specjalizacji wykształcenia nauczyciela oraz czy istnieje konieczność rozwiązania z nauczycielem stosunku pracy lub przeniesienia w stan nieczynny (por. także wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 czerwca 1998 r., I PKN 165/98, OSNAPiUS 1999 nr 11, poz. 367; z dnia 6 marca 2013 r., I PK 221/13, LEX nr 149384). „Plan nauczania”, którego zmiana może uzasadniać rozwiązanie z nauczycielem stosunku pracy, dotyczy przy tym wyłącznie godzin lekcyjnych finansowanych ze środków przydzielonych przez organ prowadzący szkołę. Tylko te godziny wchodzi bowiem do *pensum* nauczycielskiego i tylko ich zmiana może uniemożliwiać zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć.

Zgodnie z § 10 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutowych publicznych przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. Nr 61, poz. 624 ze zm.), arkusz organizacji szkoły opracowany przez dyrektora szkoły określa szczegółową organizację nauczania, wychowania i opieki w danym roku szkolnym, z uwzględnieniem szkolnego planu nauczania, o którym mowa w przepisach w sprawie ramowych planów nauczania - do dnia 30 kwietnia każdego roku. Arkusz organizacji szkoły zatwierdza organ prowadzący szkołę do dnia 30 maja danego roku (ust. 1). W arkuszu organizacji szkoły zamieszcza się w szczególności: liczbę pracowników szkoły, w tym pracowników zajmujących stanowiska kierownicze, ogólną liczbę godzin zajęć edukacyjnych finansowanych ze środków przydzielonych przez organ prowadzący szkołę (ust. 2). Arkusz organizacyjny jest więc dokumentem sporządzanym na podstawie planu nauczania, z którego wprost wynika liczba godzin do przydzielenia zatrudnionym w szkole nauczycielom. Dlatego ma on podstawowe znaczenie nie tylko dla organizacji zajęć w szkole,

ale także i liczby zatrudnionych nauczycieli (zob. przywołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2013 r., I PK 221/13). W rzeczywistości to właśnie z arkusza organizacji szkoły wynika, czy nastąpiła zmiana planu nauczania, o której mowa w art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, a więc taka, której skutkiem jest niemożność zatrudniania określonych nauczycieli w pełnym wymiarze zajęć. Decydujące znaczenie ma zatem formalna zmiana planu nauczania (wynikająca z porównania arkuszy organizacyjnych za poprzedni i dany rok), bo z niej wynika liczba godzin finansowanych przez organ prowadzący szkołę, które można rozdzielić między zatrudnionych w szkole nauczycieli (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., III PK 51/14).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w punkcie 1 sentencji, natomiast zgodnie z art. 130 § 5 k.p.c. w związku z art. 87¹ k.p.c. w punkcie 2 sentencji zwrócił pozwanemu odpowiedź na skargę kasacyjną wniesioną bez zachowania przymusu adwokacko-radcowskiego.